

dnia 23 czerwca 2023 r.

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Stanowisko

w sprawie wyłączenia wychowanków usamodzielniających się z listy dzieci nieletnich przebywających na terenie placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W związku z pojawiającymi się powszechnie problemami, z którymi na co dzień borykają się organizatorzy pieczy zastępczej na terenie całego kraju,

zwraca się

z wnioskiem o **zmianę art.95** ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) poprzez wprowadzenie zapisów pozwalających na wyłączenie, spod powszechnie przyjętego limitu 14 osób w placówce opiekuńczo wychowawczej, osób usamodzielnianych w danej placówce.

W aktualnie obowiązującym porządku prawnym w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić w tym samym czasie łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność na podstawie art. 37 ust. 2 przebywając w pieczy zastępczej.

W przypadku gdy umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego dziecko lub osoba, która osiągnęła pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej, i kontynuowała naukę w placówce oświatowej wymienionej w przepisach, zostały umieszczone w: domu pomocy społecznej, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę, specjalnym ośrodku wychowawczym, hospicjum stacjonarnym, oddziale medycyny

paliatywnej, areszcie śledczym, schronisku dla nieletnich, zakładzie karnym i zakładzie poprawczym, to wówczas dyrektor tej placówki może, pomimo przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci w placówce, za zezwoleniem wojewody, przyjąć kolejne dziecko.

Powyższe ograniczenia stanowi istotny problem dla organizatora pieczy zastępczej oraz dyrektorów placówki, gdyż w przeważającej większości przypadków osoby usamodzielniane, które przebywają w placówce tymczasowo, do czasu decyzji o faktycznym usamodzielnieniu, są liczone do ogólnej liczby wychowanków przebywających w placówce.

W praktyce oczywistą rzeczą jest to, że osoby usamodzielniane wymagają mniejszego nakładu pracy oraz opieki niż niepełnoletnie wychowankowie placówek.

Tym samym zaliczenie ich do ogólnej liczby dzieci przebywających w placówce znacznie utrudnia prawidłową organizację pracy jednostek.

W ustawie ustawodawca przewidział możliwość uzyskania zgody wojewody na przebywanie wychowanków ponad przyjęty w ustawie stan liczbowy.

Jednak w tym kontekście rodzą się dwie kwestie wymagające ustosunkowania się.

Po pierwsze katalog podmiotów, w których może być umieszczone dziecko przebywające w wymienionych typach placówek opiekuńczo-wychowawczych, ma charakter zamknięty, a zatem nie można do niego dodawać innych oraz pojawiają się problemy interpretacyjne dotyczące wydawanie zezwolenia przez wojewodę. W art. 95 ust. 3a przewidziano możliwość przyjęcia wychowanka ponad stan po uzyskaniu zgody wojewody.

Powyższe unormowanie jest niepełne, co znacznie wydłuża sam proces wydawania zezwolenia. W ustawie zabrakło przepisów wykonawczych, które ustalałyby, kto występuje z wnioskiem do wojewody, w jakim terminie wojewoda powinien się w sprawie wypowiedzieć oraz jaki charakter prawny ma zezwolenie wojewody.

Wątpliwości interpretacyjne pojawiają się również w kontekście prawnej formy wydanego zezwolenia. Literalne odczytanie przedmiotowego przepisu oznacza, że w tym zakresie wojewoda wydaje akt administracyjny rozstrzygający o prawach i obowiązkach jego adresata. Takie stanowisko nie jest do końca prawidłowe, ponieważ zezwolenie wojewody nie rozstrzyga o prawach i obowiązkach placówki, a jedynie stwarza możliwość umieszczenia w niej większej liczby dzieci, niż wynika to z postanowień ustawy, a zatem rozstrzygnięcie takie może w negatywny sposób oddziaływać na prawa dzieci już w takiej placówce przebywających, względnie na prawa dziecka, które miałyby być w niej umieszczone.

Aby udzielić odpowiedzi na pytanie dotyczące charakteru prawnego tego zezwolenia, w pierwszej kolejności trzeba odnieść się do jego zakresu podmiotowego, a zatem do tego, kto jest adresatem tego zezwolenia - otóż adresatem tym jest placówka, ponieważ zezwala jej na przyjęcie dodatkowego dziecka. Takie ujęcie oznacza, że dziecko, które mogłoby skorzystać z takiego zezwolenia, nie będzie uczestnikiem tego postępowania i adresatem wydanego rozstrzygnięcia.

Uwzględniając przedmiotowe uwagi należy podkreślić, że aktualnie obowiązujące unormowanie przedłuża proces przyjmowania dzieci, które w trybie interwencyjnym powinny niezwłocznie trafić do placówki i wymusza na organizatorze pieczy zastępczej podejmowanie dodatkowych czynności związanych z organizacją pracy całej placówki.

W powyższym zakresie zasadne jest rozważenie możliwości wyłączenia spod ogólnie przyjętej liczby wychowanków, osób usamodzielniających się.